https://archive.org/details/bk209/page/n0/mode/1up

1924-04-18 -3rd Adhiveshan -Speeches of -Swagat Mandal and Parishad Pramukh (209)

All Items on https://archive.org/details/realpatidar

Full Library on https://realpatidar.com/library

ત્રીજી કચ્છ કડવા પાટીદાર
પરિષદ.

સ્વાગત મંડળના સરનશીન અને
પરિષદના પ્રમુખનાં ભાષણો.

છપાવી પ્રગટ કરનાર,

પરિષદ તરફથી

નારાયણજી રામજીભાઈ કંટ્રાકટર,

જેનરલ સેક્રેટરી.

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n1/mode/1up

Real Patidar Library

https://www.realpatidar.com/library

This book/literature/article/material may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden.

The library does not give any warranty express or implied or make any representation that the contents will be complete or accurate or up to date. The library shall not be liable for any loss, actions, claims, proceedings, demand, or costs or damages whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with or arising out of the use of this material.

Full terms and conditions of use: http://www.realpatidar.com

About Real Patidar books

Real Patidar's mission is to organize the information on Satpanth religion, which is a Nizari Ismaili sect of Shia branch of Islam, and to make it universally accessible and useful. Real Patidar Books helps readers discover the material on Satpanth online while helping authors and researchers in their studies. You can know more by visiting http://www.realpatidar.com

You can resize and move this box in any PDF Application like Adobe Acrobat Reader.

No specific pages. See whole book.
References by: RealPatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n2/mode/1up

realpatidar.com

ત્રીજી કચ્છ કડવા પાટીદાર પરિષદ.

સ્વાગત મંડળના સરનશીન અને પરિષદના પ્રમુખનાં ભાષણો.

છપાવી પ્રગટ કરનાર,

પરિષદ તરફથી

નારાયણજી રામજીભાઈ કંટ્રાકટર,

જેનરલ સેક્રેટરી.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n3/mode/1up

1924-04-18 -3rd Adhiveshan -Speeches of -Swagat Mandal and Parishad Pramukh (209)

realpatidar.com

ત્રીજી કચ્છ કડવા પાટીદાર પરિષદ.

સ્વાગત મંડળના પ્રમુખ શ્રીયુત વિશ્રામ દેવજી પટેલ વીરાણીવાળાનું ભાષણ.

પતીતપાવની ગંગાસ્વરૂપ જ્ઞાતીના પ્રીય બંધુઓ, દેશપ્રેમી ભાઇઓ, પુજ્ય માતાઓ અને વંદનીય બહેનો, આપ ભાઇઓ, અને બહેનો તેમજ દેશપ્રેમી અનય જ્ઞાતીના બંધુઓ આપણી જ્ઞાતીની ઉન્નતી અરથે જુદા જુદા સ્થળો જેવાં કે કચ્છ–કરાંચી–ગુજરાત, અને સીંધ પ્રદેશ માંહેલા હઇદરાબાદ સીધ્ધાતપુર વીગેરે ઠેકાણેથી અતીશ્રમ વેઠી ભારત વર્ષના મુગટરૂપ ગણાતા મુંબઇ શહેરના એક અંગરૂપ ઘાટકોપરમાં આપણી જ્ઞાતીની ત્રીજી પરીષદને ફતેહમંદ બનાવવા માટે અતીશ્રમ વેઠી પધારયા છો એ જાણી મને ભારે આનંદ થાય છે. શીષ્ટાચારના સીધાંત પ્રમાણે અતીથી સતકારના નીતીમય નીયમ પ્રમાણે, આપ પધારેલા બંધુઓ અમારા મોંઘેરા મેમાનોનો સત્કાર કરવાનું કામ અત્રેના અમારા જ્ઞાતી ભાઇઓએ મને સોંપયું છે, જેથી હું મારી જાતને અહોભાગય શાળી માનું છું અને પધારેલા દરેક ભાઇઓ તેમજ બહેનોનો ઉપકાર માનું છું.

જ્ઞાતી બંધુઓને આવકાર.

દેશપરદેશથી પધારેલા ભાઇઓને અભીનંદન આપવાનું કાર્ય હું એવું ઇછતો હતો કે તે સ્વાગત કમીટીએ મારા કરતાં કોઇ વધારે લાયક ભાઇને સોંપવું જોઇતું હતું પરંતુ અત્રેના બધા ભાઇઓની ઇચ્છાથી આ આનંદમય કાર્ય બજાવવા માટે મારીજ પસંદગી કરી છે. ત્યારે એ કાર્ય હું અતયંત આનંદીત થઇને બજાવવા તઇયાર થયો છું. ભુતકાળના આપણી જ્ઞાતી ઉન્નતીના અંધકારમય સમય તરફ મારી દ્રષ્ટી ફેરવું છું તો મને મારી શકતીની અલ્પતાનું ભાન થાય છે. આજથી ચાર વરસ પહેલાં સને ૧૯૨૦ ના ઓગસ્ટની તારીખ આઠમીએ આપણી જ્ઞાતીની પહેલી પરીષદ મળેલી તે પરીષદના બાહોશ અને સામાજીક પ્રશ્નોને પુરતી રીતે જાણનાર સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખ ભાઇશ્રી નાનજી પચાણનાકરાણી તરફથી વિદ્વતાપુરણ શબ્દોથી આપતું થયેલું સ્વાગત અને ત્યાર પછી સને ૧૯૨૨ ના ઓકટોબર માસની તા૦ ૭ મીએ આપણી જ્ઞાતીની દ્વિતીય પરીષદના સ્વાગત મંડળના પ્રમુખ માન્યવર ભાઇશ્રી જેતાભાઇ ડોસા પોકાર ગામ નખત્રાણાવાળા તરફથી એક સારા વીદ્વાનને શોભે તેવું આપતું થયેલું સ્વાગત એ તમો પધારેલા ઘણા ભાઇઓ તેમજ બહેનો જાણો છો. ઉપરોકત પ્રસંગોએ જેમ યોગયતાશરમાન અને નીયમો જળવાયા છે તેમજ આ પ્રસંગે પણ થવું જોઇએ પરંતુ તે ભાઇઓની વીશાળ બુધ્ધી અને સાધનોની સગવડતા પાસે અમારાથી કંઇ બની શકયું નથી. તો પણ હાલના જમાનાને અનુસરીને તમારાં સુખ સાધનો માટે જે કંઇ ગોઠવણો કરવામાં આવી છે તેમાં નયુનાધીકતા રહી ગઇ હશે

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n4/mode/1up

realpatidar.com

તો તમો સજ્જનો મનમાં ઓછું નહીં આણતાં સંતોષ માનશો એવી આશા છે.

આપણી ગ્નાતી ઉન્નતીના આ મહાન કાર્યમાં સફળતા મળવાના ઉદ્દેશથી આપ અત્રે પધારવા રસ્તાઓની હાડમારીઓનાં દુઃખો ભોગવી જે શ્રમ અને તસ્દી લઈ અમારા આમંત્રણને માન આપી આપ પધાર્યા છો તેના માટે હું આપને ધનયવાદ આપવા વીના રહી શકતો નથી. આપે અત્રે પધારવામાં જો પોતાનું કર્તવ્ય અને ફરજ માની હોય તો તો આ કાર્યની સાફલ્યતા ઉલટ અને ફતેહમાં જરા પણ શંકા નથી. આ આપણી ગ્નાતીના તૃતીય મહોત્સવમાં આ ભવ્ય ગ્નાતીના મેળાવડામાં આપની આજની હાજરી અને ઉમંગ એવી પુરેપુરી ખાત્રી આપે છે કે કચ્છના કડવા પાટીદાર ગ્નાતીના અભ્યુદયનો આ અચુક પુરાવો છે.

અત્રે એકત્ર થવાનો સબબ શો ?

પ્રીય ગ્નાતી બંધુઓ, અને દેશપ્રેમી ભાઈઓ, આપણે જે અત્રે ભેગા થયા છીએ તે મુંબઈ શહેરની કે તેનાં પરાંઓની રમણીયતા જોવા નહીં તેમજ હુનર ઉદ્યોગ કે કળાની ખીલવણી અર્થે પણ આપનું ખાસ ભેગું થવું એમ પણ નથી પરંતુ ભેગા થવાનું ખાસ કારણ તો એ છે કે આપણી કડવા પાટીદાર ગ્નાતીમાં કેટલાક નઠારા રીતરીવાજો ઘર કરી બેઠા છે તેને નીરમુળ કરવા. તેમાં પણ કચ્છ તરફના કડવા પાટીદાર ભાઈઓ જે ધારમીક અધોગતી ભોગવે છે તેને સનમારગે દોરવા માટેજ આ પ્રયત્ન છે, અને એ પ્રયત્ન સફળ કરવા માટે આપણી ગ્નાતીના આપણા ગુજરાતી બંધુઓએ જે મહાન અને કીંમતી વખતનો ભોગ આપી આપણા હીતમાં તેઓએ પોતાનું હીત માનયું છે. એવા ભાઈઓની સલાહથી તેઓના બુધ્ધીબળથી આપણે આપણી કચ્છની ગ્નાતીની અધમ દશા મટાડી શકીશું એવો સંપુરણ અને વીશ્વાસ છે. આજે દુનીયામાં જે મોટી ઉથલપાથલ થઈ રહી છે, પ્રજા પ્રજા વચ્ચે હરીફાઈઓ ચાલી રહી છે. તેવા પ્રસંગે આપણે માહોમાહે લડયા કરશું તો આપણું સ્થાન કયાં હશે? હાલમાં પણ આપણી સ્થીતી કેવી કઢંગી અને લજ્જાસ્પદ છે તેને સુધારવા પ્રયત્ન નહીં કરીએ તો છેકજ છેલ્લી પાયરીએ આપણું સ્થાન શોભશે. માટે ઘાટકોપરના ભાઈઓએ આપને આમંત્રણ કરયું છે તેની યાદ દેવરાવવાની ભાગ્યેજ જરૂર છે. આપણી ગ્નાતીની સભાનો આ અપુર્વ અવસર છે અને દરેક વીભાગોમાંથી આપણા બંધુઓ પધારેલા છે એટલે એક બીજાના વીચારો જાણી ગ્નાતીમાં સુધારો કરવાનું સુલભ થઈ પડશે અને આપણું કારય ઉત્તમ રીતે સાધી શકાશે. મુંબઈ ઘાટકોપરના વતનીઓ તરફથી મારે આપને જે કંઈ કહેવાનું છે તે હું હમણું ટુંકમાંજ કહીશ જેનો આપ દીલસોજી પુરવક વીચાર કરશો તો આપનો ઉત્તમ હેતુ અવશ્ય પાર પડશેજ. આપણી પ્રગતી છેલ્લા સોળ વરસથી આપણી ગ્નાતી સ્થીતી સુધારવા તરફ આપણે ખાસ લક્ષ આપયું છે અને તેના પરીણામે ઘણા વરસોથી ચાલ્યો આવતો બાળ લગ્નનો હાનીકારક રીવાજ આપણે કેટલેક અંશે સુધારી શકયા છીએ. મોટી ઉમરના દીકરા દીકરીઓના લગ્ન હજુ થોડાકજ થયા છે. તદ ઉપરાંત લગ્ન જેવી અતી ઉત્તમ ધારમીક ક્રીયા પીરાણાના પાખંડી મતના આધારે કચ્છ તરફ કરવામાં આવે છે તે ફકત ગયા લગનસરામાં ગ્નાતી સુધારકોની તનતોડ મહેનતના પરીણામે ચારસો લગ્ન વેદવીધી અનુસાર થયા છે. એ ફતેહ પણ ઘણી મોટી છે જે પ્રમાણે ગ્નાતીહીત સાધવાને ઉમંગભર જુવાનીઆઓ હાલમાં જે પ્રમાણે મહેનત કરી રહયા છે તેજ પ્રમાણે ચાલું રાખશે તો આવતા લગનસરામાં આપણી ગ્નાતીના બાળકોના લગ્ન વેદવીધી અનુસાર તમામનાં થશે. કુદરત મદદગાર છે. કચ્છના કહેવાતા ગુરૂઓ આ એત્રાનો પોતાના સવારથ માટે પીરાણાપંથ અને બાળ લગ્ન જેવી અશાસ્ત્રોકત રૂઢીઓને પોષી રહયા છે તે હવે તેમનાથી રાખી રહે તેમ નથી. દુનીઆની તમામ પ્રજા બાળ લગ્નને ધીકારે છે પરંતુ તે બાળલગ્ન બાર અને

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n5/mode/1up

realpatidar.com

ચૌદ વરસનાં છોકરાઓનાં લગનના માટે કહે છે. આપણામાં તો બાળ લગન પણ શાનાં કહેવાય. ચાલીસ દીવસનાં છોકરાનાઓ લગન કરી નાખતાં આપણે શરમાતાં નથી. તયાં બીજી ગ્નાતીઓ દસ અને બાર વરસનાં લગન કરી શરમાય છે તે માટે આપણે કેટલા પછાત છઇએ તેનો વીચાર તમો સઘળા ભાઇઓ સભામાં કરશો.

બાળલગનનાં કજોડાં.

બાળલગનના પ્રતાપે કજોડાં થાય છે ચાલીસ દીવસના છોકરાઓના જયાં લગન થાય તયાં ઉમરનું પ્રમાણ કન્યા કરતાં વર ઓછામાં ઓછો પાંચ વરસ મોટો હોવો જોઇએ એ કયાંથી બને? અરે તે સીવાય કચ્છમાંતો ઘણે ભાગે કન્યા ઓજ મોટી હોય છે અને તે લગનનું ટાંકણું ન ટળી જાય એટલા માટે વર કરતાં કન્યા બે ત્રણ વરસ મોટી હોય. એવા દરેક લગને સેંકડો લગન થાય છે અને તેનાં પરીણામો કેવાં નઠારાં આવે છે તે આપણે આપણી સગી આંખે જોઇએ છીએ. એવા લગનોને જાળો જલાવી દીઓતોજ આપણી ગ્નાતીનું ભલું થશે એ નાલાયક બાળલગનના પ્રતાપે કજોડાં થાય, કજીઆ કકાશ વધે અને છેવટે છુટા છેડા કરવાના પ્રસંગો કપારી છુટે તેવા પ્રમાણમાં થાય છે. આ વાતો દરેક સભાઓમાં પરીષદોમાં રસ પુરવક ચરચાય છે પરંતુ તેના કરતાં સંગીનપણે તેના ઉપાયો લેવાનો સરળ રસ્તો આપ સરવે ભાઇઓની સંમતીથી પરીષદમાં ચરચાશે એવી હું આશા રાખુ છું.

કનયાવીક્રયની કરૂર પ્રથા.

કન્યાવીક્રય જેવી કરૂર અને ઘાતક પ્રથા જોકે કચ્છ તરફ આપણી ગ્નાતીમાં નથી તોપણ કોઇ બેનના કમભાગ્યે રંડાપો પ્રાપત થતાં તે કન્યાના માબાપો તો એક ત્રાંબીઓ પણ લઇ ન શકે પરંતુ વીકાળ કાળ જેવા આપણી ગ્નાતીના ગઢેરાઓ તો આવા પ્રસંગો શોધતા રહેતાજ હોય. કન્યાના માબાપો સ્વતંત્ર રીતે સંબંધ કરી શકતા નથી અને જો કરે તો આગેવાનો કહેવાને તઇયારજ બેઠા છે કે તમે કાંઇક છાનો કોટણું પો કરયો છે માટે આ સંબંધ નહી થાય. અંતે તો આગેવાનોનાં ખીસાં ભરાય એવા ભાઇઓનેજ બઇરાંઓ મલી શકે. અછતના પ્રમાણમાં વસ્તુ માત્રના ભાવ વધે છે એ જગતની બજારોનો એક સામાનય કાયદો છે. પણ એ કાયદો પશુઓની કીંમત વધારવા ઘટાડવાના વહેવાર સુધીજ આવીને અટકયો હોત તો ઘણું સારૂં હતું પરંતુ કળીકાળમાં માનવજાતીમાં પણ સ્ત્રી કે પુરૂષોની અછતના પ્રમાણમાં કીમત વધવા ઘટવા લાગી છે એ એક ઘણુંજ ખેદકારક પરીણામ નીપજયું છે. સારાં ખાનદાન કુટુંબો પઇસે ટકે સુખી હોય તેને તો કન્યા રંડાએલી કે છુટકાવાલી થોડા ખરચે પણ મળી રહે છે. પરંતુ ગરીબ ભાઇઓને હજાર અને પંદરસો કોરીઓ આપે પણ કન્યાઓ મળતી નથી. આપણા દયાળુ ગઢેરાઓ ઘણી વખતે કન્યાઓને કબજે કરી લેતું જાહેર લીલાઉથી પણ પઇસા ઉત્પન કરે છે. જેનો દાખલો ડજાપર વાલી બાનો હજુ કેસ ચાલે છે તે અને રામજી રતના અકરીવાલાની સ્ત્રીને આગેવાનોએ બારસો કોરીમાં બળ જબરીથી વેચી હતી છોકરીના માબાપોથી કંઇ બોલી શકાય જ નહી. આ પ્રમાણેનો કચ્છ તરફ કન્યા વીક્રય થાય છે. આ સંબંધે સુધારક ભાઇઓ ખાસ મહેનત કરી આગેવાનોથી જે માબાપો ન ડરે અને પોતાની મરજી પ્રમાણે પોતાની દીકરીઓ સુખી થાય તયાં આપે તો ગઢેરાઓનું કંઇ પણ ચાલે નહી અને આપણી ગ્નાતીમાં જેમ ઢોરોના જાહેર લીલાઉ થાય છે તેમ આગેવાનો જે હમણા કરી રહયા છે તે તરત અટકી જાય. આ સંબંધે આ પરીષદમાં વાટાઘાટ થશે અને ઠરાવે પણ થશે તે ઠરાવો ઉપર ચાલનારા ભાઇઓ કંઇક વીશેષ અજવાળું પાડશે કે જેથી ગ્નાતીને શરમાવનારો કન્યાવીક્રયનો નામનોજ માત્ર અપવાદ છે તે દુર થશે.

છુટા છેડાનો રીવાજ.

છુટા છેડા કરવાનો રીવાજ આપણી ગ્નાતીમાં છે અને તે કચ્છમાં પણ છે

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n6/mode/1up

realpatidar.com

પરંતુ તે ખાસ કાયા કારણને લઇનેજ કરવામાં આવે છે તે સીવાય અપવાદ રૂપે બળ જબરીથી જે છુટા છેડા થયા છે પ્રથમ ઓીના માબાપો પરવાનગી આપે તોજ થાય છે. ગ્નાતીના રીતરીવાજોમાં આ એક બાબત અપવાદ રૂપે વખાણવા લાયક છે. એ જેમ આપણી ગ્નાતીને અધોગતીની ઉંડી ખીણ તરફ ધકેલી જતાં બાળલગન અને તે બાળ લગનની પેટા શાખાઓથી થતાં કજોડાં છુટા છેડા કન્યા વીક્રયથી ગ્નાતીની જે પાયમાલી થઇ રહી છે.

અધોગતીનું બીજું કારણ—મરણ પાછળના જમણ.

આપણી ગ્નાતીની અધોગતી થવામાં બીજું પણ એક કારણ ખાસ સમાએલું છે અને તે એકે મરણ પાછળના પ્રેત ભોજનો હીંદુ શાસ્ત્રમાંનું એકપણ શાસ્ત્ર કે પુરાણોમાં કોઇ જગયાએ શોધયું મળતું નથી કે મરી જનારની પાછળ મીષ્ટાનો ઉડાડવાં. આ પ્રથા લગભગ દરેક ગ્નાતીમાં છે અને તે શાથી આ રીવાજે ઘર કરયું છે તે બધી વાતો સભામાં ચરચાશે. હું તો માત્ર એટલુંજ કહેવા માંગુ છું કે આપણી ગ્નાતીને ગરીબ અને તદન કંગાલ જેવી સ્થીતીમાં લાવી મુકનાર રીવાજ કીવા રૂઢી જે મરણ પાછળના જે ઉંડા ખરચોએજ કરી મુકી છે. મારા દેખતાં મને સાંભળે તેમ આપણી ગ્નાતીનાં ઘણાં કુટુંબો સુખી હાલતમાં હતાં પરંતુ પોતાના વડીલોની પાછળ પોતાની પ્રતીષ્ઠા જાળવવા ગામોને જમાડવામાં ખરાબ ખસ્ત થઇ ગયા છે એટલુંજ નહી પણ પોતાના ગરાસ ચાસ રાચ રસીલું દરદાગીનો સઘળું આવાજ કામોમાં ગીરો મુકાયાં છે. અને છેવટે મજુરી જેવા હલકા ધંધા કરવા જેવી સ્થીતીમાં આવી ગયા છે માટે આ સંબંધે પરીષદમાં યોગ્ય રીતે સમજાવવામાં આવશે તો આ ગ્નાતીની જે આર્થીક સ્થીતીની પાયમાલી થઇ રહી છે તેને નવું જીવન મલશે. આપણી ગ્નાતી કેળવણીના અભાવે કણબી પશુ ન માનવી. આ ઇલકાબને ધારણ કરી રહી છે તે માત્ર કચ્છના પાટીદારોનેજ લાગુ પડે છે.

પીરાણા પાખંડી મતની બદી.

કચ્છના કણબી ગ્નાતીના કહેવાતા આગેવાનોએ તો નક્કીજ કરયું છે કે કણબીનો દીકરો જો ભણયો તો વીરાણીવાલા નારણ રામજીના જેવો થશે. પીરાણા ધરમને તેમજ આગેવાનોને નીંદશે માટે જેમ બને તેમ છોકરાઓને અભણ રાખવા તે સીવાય પીરાણા મત પંથના મુજાવર કાકાઓ અને એ પંથના ચલાવનારાઓની ઉંડી ઉંડી એપણ ભાવના છે કે જો કણબીનો દીકરો ભણશે તો બીજાં હીંદુ શાસ્ત્રો વાંચશે તો આ પીરાણા પાખંડી મતમાંથી નીકળી જશે. તે સીવાય કચ્છની અન્ય કોમોનો પણ થોડો દોષ છે. તેઓની પણ વખતે એવી પોલીસી હોય કે કણબીઓ જો ભણશે તો તેઓ હીસાબ રાખતાં શીખશે એટલે વેપારીઓ તેને મુંડી નહી શકે આવાં અનેક કારણો છે પરંતુ કચ્છમાં કણબી ગ્નાતીના માટે વાંચવું અને લખવું એટલે ગુજરાતી પાંચ ચોપડી સુધીના અભ્યાસમાં આજથી વીશ વરસ પહેલાં ફક્ત વીશ હજારની ગ્નાતીમાં દશ ભાઇઓજ હતા. તેમાં આપણી ગ્નાતીના શુભેચ્છક ભાઇ નારણજી રામજી પણ આવી જાય છે. આ પ્રમાણે જયાં કેળવણીનો પ્રચાર હોય તયાં અગ્નાનતા જડતા અને આળસુપણા સીવાય બીજુ શું હોય? હું કેળવણીની વાત કરૂં છું. આ વીષય તો કોઇ સમરથ વીદવાનના મુખે શોભે. હું તો અમારી ગ્નાતીની અધમ દશા માટે અમારા તરફની હકીકત આ પ્રમાણે છે તે કહી રહયો. અલબત હમણાં દશેક વરષ પછી કણબી ગ્નાતીના બાળકો વીદયાભ્યાસ કરવા વધારે પ્રમાણમાં જાય છે પરંતુ તે કેળવણી ઉંચામાં ઉંચી ડીગ્રી તો ગુજરાતી પચ ચોપડીથી વધુ નહી. અપવાદ રૂપે કોઇક બે ભાઇઓ અંગ્રેજી ચારકે પાંચ ચોપડી સુધી પહોંચ્યા છે. આવી અમારી દયાજનક સ્થીતી ઉપર દયા કરવા અમને સમજાવવા આ સભામાં બેઠેલા વીદવાનોને મારી નમ્રતાપુર્વક વીનંતી છે. કેળવણીએ ભણવું એમાંજ એકલા સ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n7/mode/1up

1924-04-18 -3rd Adhiveshan -Speeches of -Swagat Mandal and Parishad Pramukh (209)

realpatidar.com

માવેશ થતો નથી. માનસીક કેળવણી, શારીરીક કેળવણી, ધારમીક કેળવણી આ બધી કેળવણીની જરૂર છે. માનસીક કેળવણીના અભાવે આપણી જ્ઞાતીના ડાહ્યા પુરૂશોમાં ખપતા એવા ભાઇઓ પણ અજ્ઞાન મુરખ અને મુઢ આગેવાનોથી ડરીને પોતા ઉપર ધાતકી જુલ્મો ગુજરે છે, તે મુંગે મોઢે સહન કરી રહ્યા છે એ ઘણુંજ શોચનીય છે. માનસીક કેળવણીના અંગરૂપ શારીરીક કેળવણીની પણ ઘણીજ જરૂર છે. શરીર નબળું હોય તો મન નબળું થાય છે. નબળા શરીરવાળો કાંઇપણ કરી શકતો નથી.

ધારમીક કેળવણીનો અભાવ.

ધારમીક કેળવણીના અભાવે આપણે આપણી જાત—કુરમી ક્ષત્રીય હોવા છતાં એક યવનને ગુરૂ કરયા અર્ધ દગ્ધ પીરાણાના પંથને સત પંથ માનયો. પ્રહલાદ, હરીશ્ચંદ્ર અને ધરમાવતાર પાંડવો પણ પીરાણા સત પંથ માનતા હતા, એવું માની લીધું. પાંડવોના હાથે ગાય મારવાની વાત આપણે સાચી માની એટલુંજ નહી પણ હીંદુ જ્ઞાતીનો પ્રચલીત રીવાજ લગન અને મરણ પ્રસંગે ચોરી અને ચીતાને આપણે ભુલી ગયા. બ્રાહમણો પાસે લગન કરાવવાથી પાપ થાય; કારણ કે બ્રાહમણમાંથી બ્રહમા ગયા. તે આજ બ્રહમાજીનું રૂપ તે નબીમાહમદ પેદા થયાં, એમ માની લીધું. મરણ પ્રસંગે અગની સંસ્કારને બદલે દફનાવી દેવાનું કબુલ કરયું. મુસલમાની કલમાઓ પઢતાં આપણે શરમાયા નહીં. આવી અધમતા આપણામાં જે આવી ગઇ છે તે માત્ર ધારમીક કેળવણીની ખામીને લઇને જ. કેળવણીનો વીષય એ મહા મહાન વીષય છે એનો બોધ વીદવાનો કરી શકે. મેં તો તમને આપણી સ્થીતી કેળવણીના અભાવે કેવી થઇ ગઇ છે તેજ કહયું છે. કેળવણીના માટે આ સભામાં પધારેલા વીદવાન ભાઇઓ આપણને સમજાવશે અને તેથી ઘણું જાણવાનું મલશે. કચ્છના કડવા પાટીદારમાં કહેવાતા આગેવાનો સંબંધે મારે બે બોલ કહેવાના છે અને તે એ કે કણબી જ્ઞાતીમાં પોતાનો સ્વાર્થ સીધ કરવા માટે ગરીબ ભાઇઓ તેમજ બહેનોને રંજાડીને પૈસા પ્રાપત કરવાનું એક સાધન તેઓ જે માની બેઠા છે તેઓએ હવે એ નીચ વૃતીઓ તજવી જોઇએ છે. આ જમાનામાં તો હવે નહી ચાલે. હજુ પણ ચેતાય તો સારૂં. આગેવાનોના જુલ્મોના ભાષણો કરાંચી પરીષદ બીજીમાં જે થયાં છે તે બધાં સાચાં છે અને આગેવાનોના માટે કલંકરૂપ છે. માનસાઇપણું તજી દઇ અજ્ઞાનતામાં આમાનુષીક કારયો કરનાર કોઇ રાજા મહારાજા કે શહેનશાહની રાજગાદી પણ ટકી નથી તો તમો એક સાધારણ માણસો પોતાનાજ ભાઇઓ ઉપર નીરદયતાથી જુલમ ગુજારો છો તે પ્રભુ અથવા અન્ય કોમો કેમ સહન કરશે. જ્ઞાતી સુધારકો આગેવાનોના નફટાઇ ભરેલા ચારીત્રો ગાવામાં હદ ઓળંગી ગયા છે. સભ્યતાની ખામી દેખાય છે પરંતુ જયારે આગેવાનોના કુટીલ કારસ્થાનો જોતાં સુધારક ભાઇઓને પણ શું કહેવું હવે બહુ થયું છે. સમય વીચારી બંધુ પ્રેમને યાદ કરી એક બીજા તરફ સ્નેહની નજરે જોતાં શીખાય તો સારૂં નહીં તો અધરમી કારયોનો અંત હવે આવવાનોજ છે અને તેમાં પણ કહેવાતા જુલમી આગેવાનોની સખત હાર થવાની. ઘડીઓ ગણાય છે માટે આગેવાનોને મારી નમ્રતાપુરવક વીનંતી છે કે હવે જમાનાને માન આપી પોતાની ભુલો કબુલ કરવામાં ડહાપણ સમાયેલું છે. પ્રભુ તમને સદબુધી આપે.

કચ્છની કડવા જ્ઞાતીપર કાળું કલંક.

મારે જે કંઇ કહેવાનું હતું તે મેં કહયું છે. આપનો બહુજ કીમતી વખત લીધો છે છતાં એક વાત હજુ કહેવાની બાકી રહી જાય છે અને તે વાત એ છે કે કચ્છના કડવા પાટીદાર જ્ઞાતીના શીરે એક કાળું કલંક એ પીરાણા સત પંથને જ્ઞાતીએ ધરમ માની લીધો છે તે છે અન્ય જ્ઞાતીના બંધુઓની સમક્ષ મારે આ કથા કહેતા ભારે શરમ થાય છે. છતાં પીરાણાના પાખંડી અરધ દગ્ધ પંથને ધરમ સમજી જે અમારા જ્ઞાતી ભાઇઓ માની બેઠા છે તેઓને શરમ થતી નથી, એ ઘણીજ અફસોસની વાત છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n8/mode/1up

realpatidar.com

પીરાણા પંથ સંબંધે આપણી જ્ઞાતીના ભાઈઓ તેમજ આજની પરીષદના સેક્રેટરી ભાઈ નારાણજી રામજીભાઈએ ઘણું કહયું છે અને ઘણા પુસ્તકો લખ્યા છે અને એકાદ મહીના પહેલાં જે તેઓના તરફથી એક પ્રારતાવીક નીબંધ બહાર પડયો છે તેમાં હવે બાકી કાંઈ રહયું નથી છતાં આ સભામાં પણ હું આશા રાખું છું કે તેઓ ભાઈશ્રી આપણી અજ્ઞાનતા દુર કરવા ઘણું અજવાળું પાડી આપણને સમજાવશે તે સીવાય ભાઈશ્રી નારણજીભાઈ પીરાણાના અરધદગ્ધ પંથના પોલની બુક બહાર પાડવાના છે. મને તો નવાઈ એ લાગે છે કે પીરાણાના અરધદગ્ધ પંથની આટલી બધી પોલો બહાર આવયા પછી હવે બાકી શું રહયું છે? જેટલું બહાર આવયું છે તે જોતાં એક પોતાને સાચો હીંદુ કહેવરાવનારો માણસ એક પળ વાર પણ પીરાણા પંથનું કાળું કલંક કેમ રાખી શકે? છતાં હજુ કચ્છની કણબી જ્ઞાતીના પીરાણા પંથને સંગ્રહી રાખનારા બહાદુરોના કંઈ ટોટા નથી પડયા. ભાઈ નારણજી રામજીભાઈની પ્રતીજ્ઞા છે કે મારી હઈયાતીમાં પીરાણાના પાંખદી મતની કણબી જ્ઞાતીમાંથી જડ કાઢી નાંખીશ અને તેમ કરતા જો એ જડ ન નીકળી તો પુનરજન્મ ધારણ કરીને પણ એ પાખડી મતનું જ્ઞાતીમાંથી નીકંદન કરવાનો એ ભાઈના પ્રયાસને આપણે જેટલો ધન્યવાદ આપીએ તેટલો ઓછો છે. આવા વીર બહાદુરો જ્ઞાતીમાંથી અધર્મનો નાશ કરવા તન, મન અને ધનના ભોગો આપી રહયા છે છતાં આપણી જ્ઞાતીના ઘણા ભાઈઓ સમજે છે છતાં પોતાના મનની નબળાઈ છોડી શકતા નથી અને હીંદુ સમાજમાં ભારે અપમાન સહન કરે છે છતાં વળગી રહયા છે. એવા ભાઈઓની મને દયા આવે છે. સભામાં પધારેલા વીદવાનો તેવા ભાઈઓને ખાસ સમજાવશે અને પરમાતમા તેઓને સદબુધી આપે એમ હું ઇચ્છું છું. પીરાણાના પાખંડી મત ઉપર ભાઈ નારણજી ભાઈએ તેમજ અન્ય ભાઈઓએ ભારે તઈયારી કરેલી છે. એટલે આ વાત હું અતયારે બંધ કરું છું.

ભાઈ શ્રી નારણજી રામજીના ભાષણોથી તથા લેખોથી તેમજ અન્ય જ્ઞાતી ભાઈઓના ભાષણોથી વીચારીને ગયા આઠ મહીનાની અંદર થોડા થોડા વખતના અંતરે ગામ દયાપર પાનેલીરવાપર ઘાટકોપર અને માઢુંઆ વીગેરે સ્થળે રહેતા ત્રણસો કુટુંબો પીરાણાના પાખંડી મતનું કાળુ કલંક ધોઈ નાંખી શુધ સનાતન હીંદુ ધર્મની દીક્ષા લીધી છે જેમાંના ઘણા ભાઈઓ આ સભામાં હાજર છે અને બીજા કચ્છ દેશમાં છે. તેવા દરેક ભાઈઓને હું મારા તરફથી તેમજ સ્વાગત મંડળ તરફથી ખાસ ધન્યવાદ આપું છું પ્રભુ તેઓના ઉતમ કારયને મદદરૂપ થાવ એવી પ્રારથના કરું છું તે સીવાય જેટલા ભાઈઓ જે પીરાણા પાખંડી મતને બીલકુલ માનતા નથી છતાં કેટલાક સંયોગો કુટુંબ કલેશના તથા જ્ઞાતીના આગેવાનોના જુલમની બીકથી રહી ગયા છે તેઓને મારી વીનંતી છે કે બીવા જેવું કાંઈ નથી જનસમાજમાં ઉંચુ મોઢું કરી ફરવાનું તમને ગમે છે. માટે એ કલંક હવે વધુ વાર રાખવું એ શોભાસ્પદ નથી. તરત માંજ દેહશુધી પ્રાયશ્ચીત લેવા હું વીનંતી કરું છું.

ઉપસંહાર.

પ્રીય જ્ઞાતીભાઈઓ દેશ પ્રેમીબંધુઓ અને બહેનોને જણાવવાનું કે ઘાટકોપરમાં પરીષદ મેળવવાને અમો ઘણા દીવસથી પ્રયતન કરતા હતા પરંતુ વખત અનુકુળ નહોતો આવતો એ કે અતયારે પણ જોઈએ તેવો વખત અનુકુળ નથી કારણ કે કામ ધંધાની તમામ મંદી છે. પઈસાનો પણ પુરો અભાવ છે. છતાં ઘાટકોપરમાં જયાં સુધી પરીષદ ન ભરાય તયાંસુધી ઘાટકોપરવાસી ભાઈઓને ભારે શ્રમ જેવું લાગતું હતું પરંતુ તમો સઉ ભાઈઓના પ્રતાપે કુળદેવી ઉમીઆ માતાની ઇચ્છાથી આજે અમે અમારું કર્તવ્ય બજાવવા ભાગ્યશાળી થયા છઈએ આજનો દીવસ અપુર્વ આનંદનો છે. જ્ઞાતી હીતને માટે વીચાર કરવાને આ ગામમાં

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n9/mode/1up

realpatidar.com

અમને જ્ઞાતી પરીષદ મેળવવા પ્રથમ પ્રસંગ પ્રાપ્ત થયો છે. ઘાટકોપરવાસી ભાઇઓએ જ્ઞાતીનું હીત એ પોતાનું હીત માન્યું છે. જેથી હું સભાને ખાતરી આપું છું કે જ્ઞાતી હીતના કાર્યમાં અમો પછાત રહીશું નહીં. જ્ઞાતી ઉનંતીના કારયોમાં અમારાથી બનતી કોશીશો કરી છે અને કરીશું. જ્ઞાતીના હીતાર્થે આ પરીષદ મળી છે. તેનું અવશ્ય રૂડું પરીણામ આવશે. આ પરીષદમાં પણ સઉ ભાઇઓ તન મન અને ધનથી જ્ઞાતી સેવાનું અમુલ્ય ફળ પ્રાપ્ત થાય એવા જ્ઞાતી હીતના કારયો આ સભામાં હાથ ધરવામાં આવશે. એવી મારી નમ્ર પ્રારથના છે. આ સભામાં જે બહેનોએ પધારી અમને આભારી કરયા છે તેઓને બે બોલ મારે કહેવાના છે અને તે એ કે જ્ઞાતી હીતના કારયોમાં તમારી મદદની ખાસ જરૂર છે. એક હાથથી તાળી પડતી નથી. બે પઇડાં સીવાય ગાડી ચાલી શકે નહી ઘણા ભાઇઓની એ ફરયાદ છે કે પીરાણા ધરમને તજવામાં ઘર કલેશ થાય છે માટે તમારે તમારા સ્વામીની ઇચ્છાનુંસાર ધરમકારયમાં તમારી સંપુરણ મદદ વીના તે ન થાય. અમો દયાપર ગામે ગયા હતા તયાં પુરૂષ વરગ કરતાં બહેનોનો ઉતસાહ અમે વધુ જોયો અને એ ઉતસાહના પરીણામે દયાપર ગામે આજે કણબી જ્ઞાતીનું નામ અમર કર્યું છે. રામકૃષ્ણાદી અવતારો મહારાણા પ્રતાપસી હજી, શીવાજી, મહાતમા ગાંધી તીલક મહારાજ એવા એવા અનેક નર રત્નોને જન્મ આપનારી માતાઓ પણ તમારા જેવીજ હતી.

સીતા દમયંતી અને સાવીત્રી જેવી સતીઓ પણ માતાના પેટેજ અવતરી હતી. આપણીજ જ્ઞાતીના સરોજની નાયડુ મહરાજ તરફ કણબી જ્ઞાતીને નાયડુની ઉપમાં અપાય છે–એ પણ તમારીજ બેન છે. આગળના દાખલાઓ ન લેતાં આ એક દાખલો અતયારનો જુઓ. ભારતની દેવકન્યા સમાન શ્રીમતી સરોજની નાયડુ દેશના માટે શું શું કારય કરી રહયાં છે. આફ્રીકાની ગોરી પ્રજાને હચમચાવી રહી છે. એ પણ આપણી જ્ઞાતીનીજ બેન છે તો તમે બીજું કાંઇ ન કરી શકો તો પણ આપણી જ્ઞાતીના હીતમાં પોતના પતીને સહાનુભુતી આપયા સીવાય કેમ ચાલે. તમો તો શકતીનો અવતાર છો તમો ધારો તે કરી શકો. માટેજ મારી નમ્ર વીનંતી ધ્યાનમાં લેશો અને જ્ઞાતીના ઉદયમાં તમારો પણ હીસ્સોજ હોવો જોઇએ એ ભુલશો નહીં. છેવટે અનય જ્ઞાતીના ગ્રહસ્થો, વીદવાનો, પંડીતોએ ભારી કૃપા દરષ્ટી કરી અમારી દુખી જ્ઞાતીની દાઝ હરૃદયમા ધરી અમારા દુખમાં ભાગ લેવા પધારયા છો તેનો ઉપકાર હું શી રીતે વાળું તમને તો મારા નમસ્કાર છે. નમ્રતા પુર્વક વીનંતી કરૂં છું કે જેવી રીતે આજે આપ પધારયા છો તેવીજ રીતે અમારી જ્ઞાતીનું કારય ચાલે તયાં સુધી બાકીના બે દીવસોએ પધારીને તમારી વીદવતાની પ્રસાદી અમારા જ્ઞાતી ભાઇઓને આપવા કૃપા કરશો એટલુંજ નહી પણ અમારી જ્ઞાતી અજ્ઞાનતાના અંધકારમાં ગોથા ખાય છે તેનો હાથ પકડી સત્યના સુર્યના દરશન કરાવવા તમારાથી બને તેટલું કરી અમને આભારી કરશો એ મારી પ્રાર્થના છે.

સભામાં પધારેલા દરેક ભાઇઓ તથા બહેનોએ મારૂં ભાષણ શાંતીપુરવક સાંભળયું છે, એટલુંજ નહી પણ અમારા આમંત્રને માન આપી આપે ખાસ તસ્દી લઇ અમારા જ્ઞાતી હીતના કાર્યને દીપાવવા અમને અનુકુળતા કરી અમારી ઉપર મોટો ઉપકાર કરયો છે. તેના માટે અમો તમારા હમેશના રૂણી રહેશું. આટલું બોલી મારૂં ભાષણ પુરૂં કરૂં છું અને પરીષદના કાર્યમાં જોડાવાને દરેક ભાઇઓ તેમજ બહેનોને વીનંતી કરૂં છું.

realpatidar.com

પ્રમુખ શેઠ ચંદુલાલ મણિલાલ દેશાઇનું ભાષણ.

પ્રીય જ્ઞાતીબંધુઓ, સદગૃહસ્થો, માતાઓ અને પુજ્ય બહેનો, મોહમયી મુંબઇનગરીના એક અંગરૂપ ગણાતા ઘાટકુપરમાં શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર પરીષદના ત્રીજા મહોતસવના પ્રમુખપણાનું અપુર્વ અને અનુપમ માન આ સેવકને આપવાની આપ સરવે ભાઇઓએ કૃપા કરી છે તે માટે હું તમારો અતયંત આભારી છું.

પ્રમુખપદની દરખાસ્ત મુકનાર શ્રીયુત નારાયણજી રામજીભાઇએ મને ઉદ્દેશીને જે માનપ્રદ શબ્દો ઉચ્ચાર્યા છે, એટલુંજ નહીં પણ જે મહાન વીશેષણો વાપર્યાં છે. તે મારી મીથ્યાઅભીમાની વૃતીને ઉત્તેજીત કરનારાં છે, એટલુંજ નહીં પણ એ સર્વ અતીશયોકતી ભરેલાં છે. મારા તરફના તેઓના સ્નેહના પક્ષપાતને લઇ મારા જે વખાણ કર્યાં છે. તેના માટે તેમનો અને બીજા ભાઇઓએ જે પ્રમુખપદ માટે ટેકો આપ્યો છે. તેઓ સરવેનો ઉપકાર માનું છું.

ઇશ્વર કૃપાથી આપણી બહોળી જ્ઞાતીમાં તેવા અનેક નરરત્નો આપણી જ્ઞાતીમાં બીરાજે છે કે જેની આગળ હું અલ્પ સમાન છું. આ સભાની અંદર પણ મારા કરતાં વીદવાન, બુધીવાન. નીતીવાન, વીનયવાન, પરોપકારી, કાર્યકુશળ અને બીજા અનેક ઉત્તમ સદગુણોથી ભરપુર સમગ્રજ્ઞાતી સમુહને શોભાવે તેઓમાંના કોઇ ભાઇની આ ઉચ્ચસ્થાને યોજના થઇ હોત તો વયવહાર દ્રષ્ટીની યોગ્યતા વધારે જળવાત, અને કાર્યસીધીનો માર્ગ વધારે સરળ થાત.

પ્રીય જ્ઞાતીબંધુઓ, આવડી મોટી મંજાવર સભાના પ્રમુખપણાની જુમેદારી કંઇ નાનીસુની નથી. મારા જેવા સાધારણ માણસના ગજાઉપરનું કામ છે. છતાં આપ સર્વે મુરબ્બી ભાઇઓની આજ્ઞાને માન આપી એ ભાર ઉપાડવાનો સ્વીકાર કરવાનું મેં સાહસ કર્યું છે. તે એવી ઉમેદથી કે, આપણી જ્ઞાતીની પરીષદના કાર્યવાહકો, વીદવાનો તથા અન્ય સરવે ભાઇઓ, મારા દોષને તથા અપુર્ણતાઓને સુધારી લઇ સુધ અં:તકરણથી અને ભાતૃભાવથી મારી સાદહેતામાં રહેશે એવી આપને સવીનય પ્રાર્થના કરૂં છું. સ્વજ્ઞાતી પ્રત્યેનો સેવાભાવ તો મેં લાંબા સમયથી સ્વીકાર્યું છે, અને આજના પ્રસંગથી એ બંધન, અધીક બળવાન બને છે. આપે સોંપેલું કાર્ય વીકટ છે. પણ મારી અલ્પ શક્તી પ્રમાણે બનતી સેવા કરીશ.

આપણો ઇતીહાસ શું દેખાડે છે.

વહાલા ભાઇઓ અને બહેનો, દેશના જુદા જુદા ભાગોમાંથી તસ્દી લઇ અનેક સંકટો સહન કરી પઇસાનો ભોગ આપી આપણે અત્રે એકત્ર થયા છીએ. એ ઉપરથી એ અનુમાન થાય છે કે આપણે અત્રે એકઠા થવું ઘણું જરૂરી છે. કોઇ પણ કાર્ય જરૂરીઆત વગર કોઇ કરતું નથી. આ સભા મંડપમાં આપણને હાજરી આપવાથી જે આનંદ થાય છે. તે જાણે દઇવી આનંદ ન હોય એવું મને સમજાય છે, કોઇ દુઃખી માણસના દુઃખનું આપણા હાથે નીવારણ થતાં હૃદયમાં જે આનંદ થાય અને તેનું અંત;કરણ આપણું તરફ જે માયાભરી દ્રષ્ટી ફેંકાતું હોય તે ભાવથી આજે આપણાં અંતઃકરણો એક બીજા બંધુઓના દરશનથી આનંદીત થાય છે. સ્વજ્ઞાતીના હીતમાં આપણું પણ હીત સમાયલું છે. તેથી એ ઉદ્દેશ હંમેશાં યાદ રાખીને જ્ઞાતી હીતના કાર્યમાં પ્રવૃતી કરવી જોઇએ, અંહીઆ આપણે એકજ ગામ કે પ્રગણાના હીત માટે મળયા નથી, પરંતુ આપણી જ્ઞાતી કચ્છ, કાઠીઆવાડ, ગુજરાત, માળવા નીમાડ જેવા દુર દુર દેશોમાં આપણે રહીએ છીએ. છતાં એકજ કુટુંબનો આપણો આ પરીવાર છે, તે કોઇ કાળે ભુલવું જોઇતું નથી. ઘણો

https://archive.org/details/bk209/page/n11/mode/1up

1924-04-18 -3rd Adhiveshan -Speeches of -Swagat Mandal and Parishad Pramukh (209)

realpatidar.com

કાળ થઇ જવાથી દેશચાલ મુજબ આપણા પહેરવેશ અને બોલવામાં એક બીજાથી જુદાપણું લાગે છે. પરંતુ આપણા મુખ્ય રીવાજો ધર્મકુળ અને અસલ સ્થળો જોતાં આપણે એકજ જ્ઞાતીના બંધુઓ છીએ એમ સમજાયા સીવાય રહેતું નથી. તેના અનેક ઇતીહાસીક દાખલાઓ આજે પણ મોજુદ છે. આપણા વડીલોએ ગામો વસાવયાની તેમજ આપણી પ્રાચીન જાહોજલાલી ભરેલી સ્થીતી જેને જાણવી હોય તેમણે આપણી જ્ઞાતીના નરરત્ન સ્વર્ગસ્થ કરમવીર બંધુ ભાઇશ્રી પુરશોત્તમદાસ લલુભાઇએ રચેલા શ્રી "કણબી ક્ષત્રીય ઉત્પત્તી અને ઇતીહાસ" નામના પુસ્તકનો અભ્યાસ કરવો. કણબી ક્ષત્રીય ઉત્પતી અને ઇતીહાસ નામનું પુસ્તક આપણી જ્ઞાતીના માટે "રામાયણ અને મહાભારત"ની ઉપયોગીતા જેવું છે. આપણી જ્ઞાતીનો સાચો ઇતીહાસ તેમાં સમાયલો છે. માટે એ પુસ્તક જ્ઞાતીના દરેક ભાઇએ અવશ્ય વાંચવું અને મનન કરવુંજ જોઇએ. એ ઇતીહાસમાં આપણી કચ્છ તરફની કડવા પાટીદાર જ્ઞાતીનો પણ ઇતીહાસ છે, અને એ ઇતીહાસીક દ્રષ્ટીએ આપણો જ્ઞાતી સંબંધ જે જળવાઇ રહયો છે, તે જાણી મને ભારે આનંદ થાય છે. સંવત ૧૫૮૦ ની સાલથી તે સંવત ૧૮૩૨ ની સાલ સુધી ગુજરાતના જુદા જુદા ગામોમાંથી કચ્છ તરફ પાટીદારો ગયાનો ઉલેખ કુરમી ક્ષત્રીય ઉત્પતીમાં છે. અને તે વાત બરાબર બંધબેસતી આવે છે. કચ્છની રેતાળ અને ડુંગરાળી ભુમીને નંદનવન સમાન બનાવનાર તમારાજ વડીલો છે. અને જુદા જુદા ગામો વસાવી, આબાદ સ્થીતીમાં તયાં તમારી પટલાઇ હજુ ચાલુ છે. દેશ કાળના પરીવર્તનથી અજ્ઞાનતામાં આપણી જ્ઞાતીમાં જે અધર્મ યુક્ત રીત રીવાજોએ ઘર કર્યું છે તેને નીરમુળ કરવા દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં પ્રવૃતીઓ ચાલુ છે. અને તેજ પ્રમાણે કચ્છમાં પણ જ્ઞાતી સુધારકોએ એજ હીંમત ઉઠાવી છે. આ બધી અજ્ઞાનતાઓ આપણામાં જે આવી ગઇ છે તે કેળવણીના અભાવે.

કોમની કેળવણી સંબંધી કંગાલ હાલત.

ગુજરાત, કાઠીઆવાડ અને નીમાડ માળવામાં આપણી જ્ઞાતી વસે છે. ત્યાં કેળવણીનું જે પ્રમાણ છે તેથી કચ્છમાં આપણી જ્ઞાતીનું કેળવણી પ્રમાણ તદન કંગાળ હાલતમાં છે મને ભારે અજાયબી થાય છે કે હીંદુસ્તાન દેશ માંહે નાના મોટા સાતસો રજવાડા છે. કચ્છનું રાજ્ય એ મહારાજાયની ગણત્રીમાં છે. કચ્છ રાજ્ય એ સ્વતંત્ર રાજ્ય છે. બ્રીટીશ સરકારની ઝાઝી દખલગીરી ત્યાં નથી. ચલણી નાણું રાજાના સીક્કામાં ચાલે છે. હથીઆરોની ત્યાં તદન છુટ છે ખેતીવાડી કરવાવાળા ભાઇઓની વીઘોટીનો ત્રાસ નથી. ઉત્પન્નમાંથી અમુક રાજ્ય ભોગ તરીકે અપાય છે. ઉત્પન ન હોય તો કશું આપવાનું નથી. રાજ્યમાં નીમકવેરો બીલકુલ નથી તે સીવાય કચ્છના મહારાવશ્રીએ અનાજનો એક પણ દાણો પરદેશમાં ન જાય તેનો સખ્ત બંદોબસ્ત કાયદાથી કરેલો છે. એટલે એ દેશની પ્રજાને દુકાળના વર્ષોમાં પણ મોંઘવારી નડતી નથી આવાં બધાં સાધનો જે રાજ્યમાં હોય તે રાજ્યની પ્રજાની ઉનંતી કેમ ન સંભવે? છતાં, કચ્છમાં કેળવણીની ખામી ભારે દેખાય છે. અને એ કેળવણીના અભાવે આપણી કણબી જ્ઞાતીને જડવત બનાવી મુકી છે. તે તેનું એક મુખ્ય કારણ છે.

આગેવાનોના જુલ્મોની કથા.

મેં કચ્છી પાટીદારભાઇઓની ઘણી મીટીંગોમાં ભાગ લીધો છે. અને તે મીટીંગોમાં કચ્છી કણબીજ્ઞાતીના આગેવાનોના જુલ્મોની કથા અને પીરાણા સતપંથની વાતો ઘણે ભાગે વધુ ચર્ચાય છે. એ મારા અનુભવમાં છે. તે સીવાય કચ્છ કડવા પાટીદાર પરીષદ પહેલી અને બીજીના રીપોર્ટ વાંચ્યા પછી મને અનેક પ્રકારના વીચારો થાય છે. આપણી કડવા પાટીદાર જ્ઞાતી દેશના જુદા જુદા ભાગોમાં વીસ્તાર પામેલી છે અને દરેક ઠેકાણે નાતજાતને લગતી તક

realpatidar.com

Link: http://www.realpatidar.com/library
email: mail@realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n12/mode/1up

realpatidar.com

શેરા ગ્નાતીના સમજુ પુરૂષો મારફત પતાવવાનો રીવાજ ઘણોજ પ્રાચીન થઇ ગયો છે. તે જેટલો ઇષ્ટ છે. તેટલોજ હાલમાં તો ખાસ કરીને કચ્છ દેશમાં આગેવાનોના સ્વાર્થી અને અનયાયી દોરનો ભોગ થઇ પડયો છે. કચ્છના આગેવાનોની જુલ્મી સત્તા અને અધમતાના ઇતીહાસો કહેવા બેસીએ તો કેટલાએ પુસ્તકો લખાય પરંતુ આપણું કર્તવ્ય અજ્ઞાન અને અધર્મી સ્વાર્થી માણસોની કાળી બાજુ ચીતરવામાંજ સમાયલું નથી, પરંતુ તેઓને સુધારવા માટે જે જે ઉપાયો લેવા ઘટે તે લેવા દરેક બંધુઓને મારી તો સલાહ એ છે કે તમારા માંહેના ગ્નાતીસુધારક ભાઇઓએ આગેવાનોના જુલ્મની ફરીયાદ કોર્ટ મારફતે નહી પણ ખુદ મહારાજાની રૂબરૂ જણાવવી જોઇએ.

કચ્છના રાવ પાસે ડેપ્યુટેશન મોકલવાની હીમાયત.

કચ્છના મહારાવશ્રી પોતાની પ્રજાની પાયમાલી પ્રજાના હાથે કેમ થવા પામે તે માટે આ સંબંધે તમારામાંથી થોડા ભાઇઓનું ડેપ્યુટેશન મહારાજા હજુર જવું જોઇએ. અને ધીરજથી તમારી બધી વાતો તેમને યોગ્ય રીતે સમજાવવી જોઇએ મારી પાકી ખાત્રી છે કે તમને એટલે કચ્છના કડવા પાટીદાર ગ્નાતી ગ્નાતીના આગેવાનોથી ગુલામી દશા ભોગવે છે. તેથી જરૂર મુકત થઇ શકે દરેક ગ્નાતીમાં આગેવાનો હોય છે. તેમને પટલાઇનો મોહ પણ રહે છે. ગ્નાતીભાઇઓ ઉપર જોરજુલમ પણ કરે છે. પરંતુ કચ્છના પટેલોની માફક નહીં. પઇસાના સ્વાર્થની ખાતર અમારા તરફના પટેલો આવો જુલમ કરે તો એક દીવસ પણ તેઓની પટલાઇ ચાલે નહીં.

દરેક માણસે પોતાના પગપર ઉભા રહેતાં શીખવું જોઇએ.

કચ્છના કણબી ગ્નાતીના પટેલોના ઇતીહાસો વાંચી હરૂદયમાં કંપારી છુટે છે અને તેની સાથે સાથે કચ્છના કડવા પાટીદારોની બીરૂતા, નીરમાહયતા અને મુરખાઇપણાની પણ હદ આવી જાય છે. કરાંચીમાં મળેલી બીજી પરીષદના રીપોર્ટમાં જે હેવાલ પ્રગટ થયો છે તે ઉપરથી તો એમજ કહેવાય કે આ પ્રજા હજુ તદન અગ્નાન અને જડજ છે. દરેક માણસે પોતાના પગ ઉપર ઉભાં રહેતાં શીખવું જોઇએ. આતમબળથી મનુષ્ય ધારે તે કરી શકવા સમર્થ થાય છે. તેના દાખલામાં હું જણાવીશ કે ભાઇ શ્રી. નારાયણજી રામજી ભાઇ તરફથી થોડા વખત પહેલાં એક "પ્રાસ્તાવીક નીબંધ" બહાર પડેલ છે. તેમાં કેટલાંક કુટુંબોએ પીરાણાપંથ અને આગેવાનોના જુલમને ન ગણકારતાં પોતાની સ્વતંત્રતા સીધ કરી છે. તેજ પ્રમાણે દરેક માણસો જો વરતે તો આજે આપણા ઉપર કોઇ જુલ્મ કરી શકે તેમ નથી. તે સીવાય પીરાણાના પાખંડી મતના પંથે ચાલીને આજે કચ્છના પાટીદાર ભાઇઓની કેવી અધમ દશા થઇ ગઇ છે તે સર્વ કોઇના ધ્યાનમાં છે. પ્રાસ્તાવીક નીબંધમાં તેમજ સ્વાગત કમીટીના પ્રમુખના ભાષણમાં એ સંબંધે ઇસારો કરવામાં આવ્યો છે. આપણી ભાવનાઓ ભ્રષ્ટ કાં થઇ?

સઇયદ ઇમામ શાહના પંથના મારગે ચઢવાથી આપણી ભાવનાઓ નષ્ટ ભ્રષ્ટ થઇ ગઇ છે કેટલાક રીત રીવાજોમાં પણ અધમતાએ વાસ કર્યો છે. જયાં કાચું સોનું પાકે એવા રસાળ ગુજરાત પ્રદેશનો ત્યાગ કરી કચ્છમાં આપણી ગ્નાતીને જવાનું મુળકારણપણ પીરાણામતનો સ્વીકાર કરવાથીજ થયું છે. અધર્મ યુકત અધમપંથને વળગી રહેવાની લાલસા વધતી ગઇ જેના પરીણામે જીવન ખારાં ઝેર જેવાં થઇ ગયાં. ધન ગયું, માન ગયું, વીદયા ગઇ જેના લીધે બુધી ગઇ અને સારૂં સમજવાની શકતીનો પણ લોપ થઇ ગયો. અધર્મરૂપી ઝેરી ભાવનાઓ પેઢી દર પેઢી ઉતરતી આવી. અફસોસ બંધુઓ, એ સ્થીતીનું જેને ભાન થાય તે તો જરૂર પોતાના ભાઇઓની દયાજનક સ્થીતી ઉપર આસુ પાડયા સીવાય રહેજ નહીં. પરંતુ એ આસુ અને હરૂદયના ઉભરા કયા ધર્મથી પોસાતા હરૂદયો

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n13/mode/1up

realpatidar.com

માં આવે. એ વાત કોણ સમજી શકે. અરે સમજાવવી પણ કોને સમજવા માટેની વીચાર શકતી અને બુધી જોઈએ તે ક્યાંથી લાવવી? તે શકતી બક્ષનારી વીદયા દેવી અને આપણે કેટલી પેઢીઓનું અંતર તે મહાદેવી સરસ્વતી આપણા ઉપર પ્રસન્ન પણ કેમ થાય. આપણે તો—

મરાઠી સાખી.

ધર્મ કર્મને ધોઇ નાંખ્યાં
ગાડર સમ ઝુકાવી,
ઉપરથી ઉપહાસ્ય કરાવી,
ગાંઠનું ગરથ ગુમાવી આવી.
રસમય થકી ભાવી ભુસ્યું
શરમ જરી નાવી—આવી રસમ.

અધમ દશા માટે અફસોસ.

કચ્છના કડવા પાટીદાર ભાઈઓની અધમ દશાના માટે અફસોસ પણ કેટલો કરીએ આંખે પાટા બાંધી ઇમામશાહને ઈંદ્ર માની લીધો અમરાપુર મહાલવાની અજ્ઞાન લાલસાએ પાપિ પાંડવ મળી ગઉવધ કીધાની અને સતી પંચાળીએ મસ્તક આમડાં લીધાની વાત પણ સાચી માની લીધી ફરમાનજી બીસમીલ્લાના કલમા પઢતા પણ શરમાયા નહી. દસોંદના દોકડા ભરી ભરી તુટી ગયા અને બેસ્ત સુધી પહોંચયા પહેલાં તો પરદેશના ઝાડ જેવા પડયાં કરવત મેં ચવાની સ્થીતી પ્રાપ્ત થઈ બીજુ શું થાય. જ્યારે સગાં કુટુંબ બેનભાઈ વીગેરેના હીતનો વીચાર આવે નહી અને અમરાપર પહોંચવાના મોટા લોભ લોક લજ્યાનો ખયાલ પણ મટી જાય અને પાખંડી પીરાણામતના ઉપદેશની ગોળીઓ જેમને ગળી લાગે તેમની સ્થીતી બીજી કઈ રીતે વધારે સારી હોવાનું સંભવે પરંતુ એ ધર્મને પોષવાના લાગાઓ ભરવા ઉપરાંત જગતની દ્રષ્ટીએ હલકા દેખાવાનુ અને નાક કપાવવાનું દુખ જે ભાઈઓના કર્મે આવી પડે તે પણ જ્યારે ફરજીઆત જેવું તેને થઈ પડવાનું દુખ પ્રાપ્ત થાય. તેની કઈ દશા? પાટીદારનું જેનામાં પાણી હોય તે તો જરૂર પોતે જાતે તેમાંથી છુટવા અને બીજાઓને પણ છોડાવવા પ્રયતન કરેજ. તેમ કરવાનો એને જનમ સીધહક પ્રાપ્ત થયલો હોય છે. અને એ વાતનો કોઈનાથી ઇનકાર પણ થઈ શકે તેમ નથી. માટે સભામાં બેઠલા તમામ ભાઈઓ અને બહેનોને મારી નમ્ર વીનંતી છે કે આપણી કડવા પાટીદાર ગ્નાતી તેમાં પણ કચ્છ વીભાગમાં, પીરાણા પંથનું જે પાખંડ આપણી ગ્નાતીમાં ઘુસી ગયું છે, તેને સત્વર નાબુદ કરવા પોતાથી બનતો પ્રયત્ન અવશ્ય કરશો. આજ દીવસ સુધી કચ્છના ભાઈઓએજ આ પ્રવૃતી ચાલુ રાખી છે. પરંતુ અમારા તરફથી પણ હવે તે સંબંધિ યોગ્ય બંદોબસ્ત કરવાના ઉપાયો હું અમારા ગુજરાતી ભાઈઓને મળીને કરીશ. આ કાર્ય હીંદુ સમગ્ર ગ્નાતીએ ઉપાડી લેવાની ખાસ જરૂર છે.

ગુપત પંથનો સડો.

મને લાગે છે કે આપણે ઘણાજ મોડા જાગ્યા છીએ. અપવાદ રૂપે ગુજરાતમાં કેટલીક હીંદુ ગણાતી ગ્નાતીઓમાં આ પંથ છુપી રીતે માનવામાં આવે છે અને તે પંથને ગુપ્ત પંથ પણ કહેવામાં આવે છે. તેથીજ આ ગુપ્ત પંથનો સડો આગળ વધ્યો છે. આ પંથના યોજકોએ હીંદુઓને વટલાવીને મુસલમાન કરવા માટેજ આ ગુપ્ત પંથની યોજના કરી છે. તેનો તો દરેક હીંદુભાઈઓએ સાચાહરદયથી તનતોડ મહેનત કરી એવા ગુપ્ત પાંખંડી મતની હીંદુ સમાજમાંથી જડ કાઢી નાખવી જોઈએ છે. આ વીષયમાં મારે ખાસ કહેવાનું હતું અને તે મારાથી જેટલું કહેવાયું છે. તે તમો સઉ ભાઈઓએ તેમજ બહેનોએ સાંભળયું છે માટે તેનો સત્વર ઉપાય કરવા હું તમોને વીનતી કરૂં છુ.

બાળ લગનની નાશકારક રૂઢી.

તે સીવાય આપણી સમસ્ત કડવા પાટીદાર ગ્નાતીમાં જે બાળ લગન કરવાથી આપણી અધોગતી થઈ રહી છે. તે તમો સર્વ ભાઈઓ જાણો છો. અમારા તરફ ગુજરાતમાં પણ વરકન્યાની લાયકાત જોઈ યોગ્ય ઉમરે લગન કરવાની પ્રથા શરૂ થઈ ગઈ છે અને લગનો થયા છે. એકજ તીથીએ

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n14/mode/1up

realpatidar.com

લગન કરવાની પ્રથા કેવા સંયોગોમાં આપણામાં પેસી ગઇ છે તે સબંધિ ઘણા મતમતાંતરો છે. પરંતુ તે ગમે તે કારણે આ રૂઢી આપણામાં પ્રચલીત છે પરંતુ હવે એ જુના વહેમોને સુધારક ભાઇઓ મચક આપતા નથી. મારા સાંભળવા પ્રમાણે કચ્છમાં પણ આપણી જ્ઞાતીમાં બાળ લગનો અને એકજ તીથીએ લગન થાય છે. અને એ બાળલગનની નાશકારક રૂઢીએ આપણી જે પાયમાલી કરી છે તે તમો સર્વ ભાઇઓના ખ્યાલમાં છે. મને જાણીને ભારે આનંદ થાય છે કે કચ્છમાં પણ ઘણા ભાઇઓએ પોતાના છોકરાઓ એકજ તીથીના લગને પરણાવતા. અનુકુલ તીથીઓએ અને યોગ્ય ઉમરે લગન કરવાની વાતો બહાર આવી છે. તમારા માંહેલા ભાઇશ્રી નાયાભાઇ સીવજી ગામ વીરાણીવાળા પોતાની દીકરી ચઉદ પંદર વર્ષની બેન દેવકુંવરના લગન આવતા વઇશાખ માસમાં કરવાના છે. આ સુભ સાહસોથી જુની અને હાનીકારક અસાસત્રોક્ત રૂઢીઓનો જલદીથી અંત આવશે એ ચોક્કસજ છે. બાળ લગનના સંબંધમાંતો દરેક ઠેકાણે સારી પ્રવૃતી ચાલી રહી છે. જેથી આશા છે કે આપણી જ્ઞાતીને ભારે કલંકરૂપ તેમજ હાનીકારક આ રૂઢી હવે નાશ પામવાનીજ. બાળ લગનના પરીણામે કજોડાંનો સંબંધ સંસારને ઝેર રૂપ બનાવે અને તેના પરીણામે છુટા છેડા એટલે છુટકો કરવાનો રીવાજ આપણામાં પડી ગયો છે તેથી બાળ લગન અટકાવે અને યોગ્ય ઉમર ના બાળકોની લાયકાત જોઇ સંબંધો કરવાની આપણે કાળજી રાખીશું તો છુટા છેડા જેવા નામોશીભર્યા રીવાજનો અંતજ આવેલોજ પડ્યો છે. કન્યાવીક્રય આપણી જ્ઞાતીમા અપવાદ રૂપે કોઇક જગ્યાએ હશે કચ્છમાં કન્યા વીક્રય થાય છે ગુજરાતમાં પણ અપવાદ રૂપે થતાં હશે. કાઠીઆવાડમાં કન્યા વીક્રય વધારે પ્રમાણમાં થાય છે. એ ભારે નીચું જોવડાનારૂ આપણી જ્ઞાતીના શીરે કલંક છે. ગમે તે વીભાગમાં એ અધમ રીવાજ ચાલુ હોય તેનું પણ કલંક તો આપણને લાગે માટે તેનો તાતકાલીક ઉપાય કરવોજ જોઇએ.

કન્યાવીક્રય કરવો એ કુરતાનું કામ છે.

કન્યાવીક્રય જેવું બીજું કોઇ પાપ નથી. પોતાના શરીર અને લોહીમાથી ઉતપન થયેલી કન્યાને વેચનારો પીતા સર્વ પાપીઓમાં મહા પાપી છે, બંધુઓ કન્યા અને ગાય જ્યાં દોરો ત્યાં જાય એ કહેવત પ્રમાણે બીચારી બાળક અગ્નાન અને વડીલોની આગ્નાને માથે ચડાવનારી કન્યા જ્યારે તેના પેદા કરનાર માત પીતા સ્વાર્થનો ભોગ થઇ પડે. ત્યારે પછી જણીને તરત પોતાનાં બચ્ચાને ખાઇ જનારી નાગણમાં અને એવાં માતા પીતામાં શો તફાવત રહ્યો. દરેક મનુષ્યનો એ ધર્મ છે કે પોતાનાં બચ્ચાંઓને પાળી પોસી યોગ્ય ઉમરે ઘર સંસાર ચલાવવાને શકતીવાન બનાવવાં એવો જે ઉતમ ધર્મ માત પીતાનો કહેવાય તે ધર્મ તજીને પોતાના ઉદરથી ઉતપન્ન થયેલી કન્યાનો વીનાશ કરવા લાગે. પીતા અને માતાજ જ્યારે કસાઇ બનીને કન્યાના ગળામાં લોભ અને સ્વાર્થની ખાતર ફાંસો નાખે. રક્ષક જ્યારે ભક્ષક થાય. અને વાડ જ્યારે ભેલાને ખાય ત્યારે તેમને આધારે રહેલાં બીચારાં ગરીબ બચ્ચાંઓનું શું થાએ. ખરેખર કળીયુગમાં અને તે પણ હીંદુ સમાજમાં આ કેવા પ્રકારનું ઘોર કર્મ કહેવાય. પ્રભુ સર્વને સદબુધ્ધી આપે. અને હીંદુ જનસમાજ આવાં નીચ કરતવ્યો કરતાં અટકે એવી મારી પ્રભુ પ્રત્યે પ્રાર્થના છે.

પ્રીય જ્ઞાતી ભાઇઓ, આપણી જ્ઞાતીમાં જ્ઞાતીની અધોગતી કરનારી અનેક રૂઢીઓ અને રીવાજો છે. તેમાં પણ આપણી જ્ઞાતીની આર્થીક સ્થીતીને ગંભીર નુકસાન પોચાડનાર તો મરણ પાછળનાં અશાસ્ત્રોક્ત જમણોજ છે. જોકે આ રીવાજ બધી જ્ઞાતીઓમાં છે છતાં પણ આપણી જ્ઞાતીએ આ રીવાજને ઘણુંજ વધુ પડતું માન આપવાથી આપણી આર્થીક સ્થીતીની ભયંકર હાલત થઇ ગઇ છે.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n15/mode/1up

realpatidar.com

મરણ પાછળના જમણવારો.

બંધુઓ આપણો ભાઇ, બાપ, કે આપણને જન્મ આપનારી માતા, ગુજરી જાય કે જેના મોઢાનું દર્શન આપણે ફરીથી કરવા પામતા નથી, તેમજ, આપણા ઘર સંસારનો બોજો ઉપાડનારી આપણી ગૃહણી કીંવા ધર્મ પત્ની આપણને છોડી જાએ અગર હંમેશના માટે પત્નીનો ત્યાગ કરી તેને નીરાધાર એકલી દુ:ખદાયક સ્થીતીમાં છોડી તેનો પતી સ્વર્ગે સીધાવે. એ પ્રસંગને આપણે કયા પ્રકારનો ગણી શકીએ. એવા પ્રસંગે ઘઉં ઘી અને સાકરના પદાર્થો વડે બનાવેલા મીષટાન ભોજનો જમાય ખરાં? આ કૃત્ય તદન અધરમ યુકત અને માણસ જેવા પ્રાણીને માટે તો લાયક નથીજ. એટલા માટે આપ તેને તીલાંજલી આપી તેવાં જમણો નહીં કરવા અને નહીં ખાવા પ્રતીજ્ઞા કરશો તો આપણે ઉઠાવેલા પરીશ્રમનું કાંઇક સાર્થક થયું ગણાશે, અમારી તરફ છેલાં પંદર વરષથી અમે આ પ્રકારનાં પ્રેત ભોજનો જ્ઞાતીમાંથી અટકાવવા પ્રયતન કરીએ છીએ, તમારા પૈકીના કેટલાકે "માધાના પીતાનું પ્રેત ભોજન" નામે આખ્યાન અમારા વીદવાન બંધુ દેસાઇ અમરસીંહજી કરતા હતા તે તમોએ સાંભળયું હશે. અમારા તરફ ગુજરાતમાં આ આખ્યાનની સારી અસર થઇ છે. આપણા હીંદુ શાસ્ત્રોમાં મરનારની પાછળ શ્રાધ ક્રીયા તેમજ પુનયદાન કરવાનો વીધી કહેલ છે અને તેજ પ્રમાણે દશા એકાદશા શ્રાધાદીક ક્રીઆઓ તો અવશય કરવીજ જોઇએ. પરંતુ મરણ નીમીતે જમણો કરવાનું કયાંય લખ્યું નથી પરંતુ સડસા ચડસીમાં કુટંબ નાત અને ગામના ગામો જમાડવાની જે દેખાદેખી પ્રથા વધતી ગઇ, જેના પરીણામે ગામ ગરાસ અને ખેતીવાડી રાચરચીલી વેંચીને પણ એ અવસર ફરજીયાત કરવાના લીધે આપણી હાલત ખરાબ થઇ ગઇ છે. કચ્છમાં તેમજ ગુજરાતમાં અને બીજા દેશોમાં આ હાનીકારક રીવાજે આપણી આર્થીક સ્થીતીનું ભારે નખોદ વાળ્યું છે. તમો બધા બારીકાઇથી વીચાર કરશો તો તમને સ્પસ્ટ જણાશે કે આપણે દેશ છોડી પરદેશ આવ્યા છીએ તેનું મુળ કારણ પ્રેત ભોજનનો પ્રતાપ છે. આપણા વડીલોએ મરણ પાછળ એવાં ભારી કારજો કરવાથી ગરીબી હાલતમાં આવી ગયેલા અને તે ગરીબી આપણને વારસામાં મળતી રહી છે. તેનું આ પરીણામ છે.

કુધારાને લીધે થયેલી પાયમાલી.

તમારામાના ઘણા ભાઇઓએ મરણ પાછળ આવાં અઘટીત ખરચો ન કરવાના અને તેમાં ભાગ ન લેવાના સોગન લીધા છે. તેમ તમો બધા વીચારીને કરશો તો આપણી જ્ઞાતીની આર્થીક સ્થીતી સુધરવામાં જરાપણ વાર લાગશે નહીં. આટલું જણાવયા પછી મારે તમને એક અગત્યની વાત કહેવાની છે. તે એ છે કે આપણામાં આટલા બધા કુધારા પેસી ગયા અને તે આપણી પાયમાલી કરી રહયા છે. છતાં આપણે જે સમજી શકતા નથી અથવા સમજીએ છીએ છતાં તે તરફ ધયાન આપતા નથી તેનું મુખય કારણ આપણામાં કેળવણીની ઘણીજ ખામી છે. કેળવણી એનો અર્થ નીશાળમાં ભણયા એટલે કેળવણી લીધી એવી આપણી માનયતા હોય તો તેમાં ભુલ થાય છે. હું તેની વ્યાખ્યા કંઇક બીજીજ ઢબે કહેવા માગું છું. કેળવણી એટલે આ લોક અને પરલોક બંનેને સુખરૂપ કરવા માટે જે જ્ઞાન મદદગાર થઇ પડે તેજ સાચી કેળવણી, અને તેજ સુવીદયા મનાય. તયારેજ આપણે ચારે પુરૂષાર્થને પ્રાપ્ત કરી શકીએ, હવે ગમે તે જાતની ને ગમે તેવી કેળવણી પ્રાપ્ત કરવા માટે આપણે પ્રથમ તો ભાષા જ્ઞાનની જરૂર છે. ને તે સંપાદન કરવા નીશાળમા ભણવું જોઇએ· નીશાળથી ભણી ઉઠયા પછી વયવહારીક કેળવણીની ખાસ જરૂર છે. સારી રીતે ભણેલા જો કે બી. એ. કે એમ. એ. થયો હોય પરંતુ વયવહારીક કેળવણીના અભાવે તેને કેટલાક લોકો વેદીઓ છે એમ કહેવામાં આવે છે. ભણી ગણીને વેદીઆનું અપમાનની ડીગ્રી ન મળે. તેના માટે જન સમાજના વહીવટથી વાકેફ થવું જોઇએ.

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n16/mode/1up

realpatidar.com

સ્ત્રી અને પુરૂષોએ પોતપોતાનો ધર્મ સમજી ઘરસંસાર ચલાવવો જોઇએ. પુરૂષોએ પોતાની ધર્મપત્ની પ્રત્યે પ્રેમાળ રહેવું જોઇએ. અને સ્ત્રીએ પતી પ્રત્યે પરમ પુજ્ય ભાવ રાખી પરમેશ્વર માની વ-ર્તતાં શીખવું જોઇએ. અને આ કેળવણી બાળવયમાંથીજ પુત્ર પુત્રીઓને માતાપીતાએ ઘરમાંજ આપવી જોઇએ. આવી રીતની ગ્રહ કેળવણી જેના પર બીજી વીદ્યા અને જન સ્વભાવનો આધાર બાંધવાનો છે. તેનો તો આજ કાલ આપણામાંથી તદન લોપ થઇ ગયો છે. આવી વયવહારીક કેળવણીની ખામીથી આપણા કુટુંબમાં સગાં સંબંધીઓમાં કુસંપનાં વૃક્ષો ઉભાં કરે છે. માટે આ ગૃહ કેળવણી પર ખાસ ધ્યાન આપવા તમો સરવ ભાઇઓને હું વીનંતી કરૂં છું. વયવહારીક માનસીક શારીરીક અને ધાર્મીક કેળવણી આ બધી જાતની કેળવણીની દરેક મનુષય માત્રને જાણવાની ખાસ જરૂર છે. કેળવણીના અભાવે આપણે બાળલગન કરીએ છીએ. બાળલગનના પ્રતાપેજ કજોડાં થાય છે. તેથીજ છુટા છેડા કરવાનો આપણામાં રીવાજ પડી ગયો છે. જયાં છુટા છેડા કરવાનો રીવાજ હોય તો કનયાવીક્રય સંભવેજ. કેળવણીના અભાવે ગજા ઉપરાંત મરણ પાછળના કારજો કરી આપણે આર્થીક સ્થીતીની પાયમાલી કરી રહયા છીએ. વધું શું કહું! કેળવણીની ખામીને લઇ આપણી ક્ષત્રીય ગણાતી જ્ઞાતીના ભાઇઓ ઇમામશાહ સઇયદનો બતાવેલો પીરાણા સતપંથ જે તદન અરધદગ્ધ મુસલમાની તે પંથને હીંદુ ધરમ સમજી માનવા લાગ્યા એ શું બતાવે છે. આપણી મુરખતાનો અદભુત નમુનો. ધારમીક કેળવણીની મોટી ખામી. દેવોને પણ દુરલભ એવો આર્યોનો ઉતમ આ હીંદુસ્તાન દેશ તેમાં બાવીસ કરોડ હીંદુઓ વસે છે. તે હીંદુ જ્ઞાતીની પવીત્રતા માટે મોટાં અડસઠ તીરથસ્થળો પવીત્ર થઇને પરમાતમાના સ્વરૂપમાં લય થવાના જ્ઞાન મારગના માટે ચાર વેદ, છ શાસ્ત્ર, અઢાર પુરાણ, શ્રુતી સમરૂતીઓ તદઉપરાંત ઉપવાસ કરવા માટે તેત્રીસ કોટી દેવતાઓ, ભગવાનના અનેક અવતારી સ્વરૂપો, શક્તી, દેવી, ઇત્યાદીમાં જેને હીંદુ ધર્મ ન દેખાયો, અને સઇયદ ઇમામશાહે બતાવેલા પીરાણા સતપંથના મુસલમાની કબ્રસ્તાની પંથને હીંદુ ધર્મ સમજી માનનારા અજ્ઞાન હીંદુભાઇઓની અજ્ઞાનતા એ સીધ કરે છે કે તેઓમાં ધારમીક કેળવણીની ભારે ખામી છે. કેળવણીનો વીષય એ મહાન વીષય છે. એના ઉપર જેટલું બોલીએ એટલું થોડું છે. સભામા એ બધી વાતો ચરચાશે.

પીરાણા પંથનું કલંક.

હું મારા કચ્છી પાટીદાર બંધુઓમાના કેટલાક ભાઇઓના સમાગમમાં ઘણી વખત આવયો છું, તેઓની નીખાલસતા અને ભ્રાતરૂભાવના માટે મને ઘણું માન છે. વયવહારીક તેમજ ધારમીક કેળવણીવાળા ઘણા ભાઇઓ મારા સમાગમમાં આવયા છે. તેવા ભાઇઓની અંતીમ ઇચ્છા ધારમીક કેળવણીનો ફેલાવો કરી અજ્ઞાન ભાઇઓને સમજાવી, પીરાણા પંથનું કલંક જ્ઞાતીના ભાઇઓ ઉપરથી દુર કરવા તન તોડ મહેનત કરી રહયા છે. આ પરીષદ મેળવવાનો મુખય આશય પણ તેજ છે. એવા ભાઇઓને પરમ કરૂપાળુ પરમાત્મા જરૂર વીજય આપશેજ એવી મને સંપુરણ શ્રધા છે.

પ્રીય બંધુઓ, મારે જે કહેવાનું હતું તે મેં મારી સમજ પ્રમાણે આપને કહયું છે. આપનો ઉપકાર માની છેવટના બે શબ્દો કહેવાની રજા લઉં છું.

છેવટના બે બોલ.

આ નાશવાન શરીરનો કઇ ઘડીએ નાશ થશે તે કંઇ કહી શકાતું ... તોપણ અનેક પ્રકારની સંસા... ઉપાધીઓમાં આપણે રચ્યા પ... છીએ છતાં એ બધાનો ત્ય... શરીરને એક દીવસ જવ... કંઇ પણ આવવાનું નથી. હાથે કરેલાં સારાં કામ... ધર્મ, પ્રાપત કરેલું ... સાથી થાય છે. આવા ... રમાં પરમ કલ્યાણકા... મસને સીધ કરનારી ...

realpatidar.com

https://archive.org/details/bk209/page/n17/mode/1up

realpatidar.com

બંધુઓ ભુલ્યા નથી, ભવીષયમાં કદી પણ ભુલશો નહીં એવી મારી પ્રાર્થના છે. તમે જે પ્રવૃતી ગ્નાતીસેવાના માટે ચલાવી રહયા છો તેને ચાલુજ રાખશો. જેણે જનમીને પોતાના કુટુંબ કે ગ્નાતીનું ભલું નથી કરયું તેની જીંદગીમાં અને પશુઓની જીંદગીમાં કંઇ ફેર નથી. પોતાના ગ્નાતી ભાઇઓના દુઃખ જોઇને જેને હરદયમાં બળતરા નથી થતી. આંખમાં આંસુ અને અંતરમાં જેને ખેદ નથી થતો એવા લાગણી સુનય હરદયમાં અને પથરમાં કંઇ ફરક નથી. માટે મારા પ્રીય ગ્નાતી બંધુઓ, મારી તમને એજ ભલામણ છે કે જે પુરૂષાર્થ તમે અત્યારે કરી રહયા છો તેજ પ્રમાણે ચાલુ રાખશો તો થોડા વખતમાં આપણી ગ્નાતીનો ઉદય અવસ્ય થશેજ એવી મને સંપુર્ણ શ્રધા છે. આટલું કહી હું મારૂં બોલવું પુરૂં કરૂં છું. અને તમોએ મારૂં કહેવું શ્રધાપુર્વક સાંભળયું છે. એના માટે મને ભારે આનંદ થાય છે.

એટલુંજ નહીં પણ તમોએ જે મને અનુંપમ ભારે માન આપયું છે. તેના માટે ફરીવાર હું આપ સઘળા ભાઇઓ તેમજ બહેનોનો અંતઃકરણપુર્વક આભાર માનું છું. ઓમ શાન્તી શાન્તી.

કર્યા
માં કુટ
માડવાની
જેના પરીણ
વાડી રાચરચ
ચર ફરજીયાત
હાલત ખરાબ
તેમજ ગુજરાત
આ હાનીકારક
ક સ્થીતીનું
તમો બધા બારીક

...ર્તમાન" પ્રેસ, કોટ, મુંબઇ.

realpatidar.com